

330.00

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep

2004/4169

- 108

0030 OSLO

Deres ref: 200404169

Vår ref: 04/1774-3/008/FTH

Dato: 5. januar 2005

HØRINGSUTTALELSE TIL FORSLAG OM NY BARNEHAGELOV

Det vises til brev fra Barne- og familiedepartementet av 9. november 2004 og fra Utdannings- og forskningsdepartementet av 10. desember 2004 vedrørende utkast til ny barnehagelov. Begrunnelser for forslaget om ny lov om barnehager, er blant annet ønsket om et større kommunalt handlingsrom og mangfold i tilbudet til førskolebarn. Kommunene er tilført flere nye oppgaver som barnehagemyndighet og utgangspunktet for høringsnotatet er også regjeringens ønske om at ansvaret for finansieringen av barnehagene skal overføres til kommunene i nær framtid. Ordningen med øremerkede tilskudd, etter fastsatte satser, skal opphøre.

Barnehagesektoren er preget av mange aktører, både på eierside og i forhold til ulike forvaltningsnivå. Om lag halvparten av landets barnehager eies og drives av private rettssubjekter. Det blir derfor viktig at sektoren har et regelverk som gir klare føringer om formål og innhold og som påser at kvalitet i tilbudet til førskolebarn i barnehager blir ivaretatt.

Pedagogisk arbeid er kjennetegnet ved at det arbeides med menneskelig utvikling og læring og med menneskers relasjoner til hverandre. De siste årenes fokusering på samspillet betydning og at all læring i praksis foregår i relasjoner, har stått sentralt i debatten om barnehagens innhold. Det er først og fremst kvaliteten i kommunikasjonen og formidlingen barna i mellom og mellom barna og de voksne som avgjør hvilken erfaring og læring samværet i barnehagen gir det enkelte barnet. Mye av forskningen på området konkluderer med at det fremste kvalitetskriteriet i barnehagen er samspillet mellom barn og voksne og at barns utvikling avhenger av hvordan de voksne forholder seg til barna. Førskolelærere er særlig kvalifiserte til å ivareta dette aspektet og har derfor avgjørende betydning for kvaliteten i barnehagen.

Det er derfor grunn til å stille spørsmål ved om de foreslåtte endringer i lovutkastet, som omhandler å fjerne kravene om førskolelærerutdanning for styrer og pedagogiske ledere, vil bidra til å svekke barnehagens kvalitet og barnehagen som læringsarena.

Saksbehandler: Frode Thomassen tlf. 75517595

Det er positivt at det legges til rette for at lokale myndigheter og barnehagene selv kan påvirke utforming og organisering av barnehagene. Imidlertid kan det være en fare for at kommuneøkonomien avgjør om barnehagene kan gi et kvalitativt godt tilbud.

Ut fra vår kunnskap om førskolebarnet og den viktige læringen som skjer i førskolealder, må det overordnede ønsket være å arbeide for en barnhagelov som bidrar til å forsterke barnehagen som pedagogisk institusjon.

I det videre vil innholdene i lovforslagets kapittel 1, 2, 4 og 5 blir kommentert.

Kapittel 1: Barnehagens formål og innhold

I forslag til ny barnehagelov har departementet valgt ikke å foreslå individuell barnehagerett for alle førskolebarn selv om arbeidsgruppen, nedsatt av Barne- og familiedepartementet, i sitt forslag, forsto dette. I Finland og Sverige er barnehageplass en lovfestet rettighet.

Departementet bør vurdere om ikke Norge også bør ha en lov som gir førskolebarn rett til en barnehageplass.

Kvalitetsutvalget, jfr. St.meld. nr. 30 (2003-2004) *Kultur for læring*, peker på den viktige rolle barnehagen spiller i forhold til livslang læring og den viktige læringen som skjer i førskolealder. I de første seks leveårene gjennomgår barnet en rask utvikling og læring på sentrale fagområder.

Et barnehagetilbud er også særlig viktig for barn med svak sosio-økonomisk bakgrunn eller minoritetsbakgrunn.

§ 2 Barnehagens innhold

Det bør være en overordnet målsetting at den nye loven styrker barnehagens pedagogiske mandat. I departementets forslag benyttes formuleringen *...en pedagogisk tilrettelagt virksomhet*. Denne formuleringen kan åpne for den tolkning at pedagoger kun er nødvendig i en tilrettelegging og ikke i det daglige arbeidet med barna i barnehagen.

Arbeidsgruppen har i sitt forslag fremhevet barnehagens viktige oppgaver i å bidra til den gode barndommen ved å gi alle barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte aktiviteter i trygge og utfordrende omgivelser. Arbeidsgruppens forslag gir etter vår oppfatning langt klarere føringer på hvor viktig pedagogisk forankring i barnehagen er, enn det som fremkommer i departementets forslag.

Kapittel 2: Barns og foreldres medvirkning

I høringsutkastet foreslås det å lovfeste barns rett til medvirkning, noe som vurderes som et viktig prinsipp. Det er viktig at loven uttrykker voksnes etiske ansvar for barns livsbetingelser og barns rett til å bli møtt med respekt og anerkjennelse. Dette krever at barnehagene har tilstrekkelig og kompetente voksne i barnehagene. Barns medvirkning handler om at barn gis muligheter til å påvirke sin egen hverdag og dagliglivet i barnehagen.

Å gi barn medvirkning innebærer å skape gode dialoger mellom barn og voksne. Den voksnes relasjonskompetanse vil være avgjørende for i hvilken grad den voksne evner å se det enkelte

barn på dets premisser. De voksne må vite noe om relasjoner og utvikle kompetansen sin i forhold til å etablere, korrigere og utvikle relasjoner. En gjensidig og likeverdig relasjon gir barnet medvirkning på eget liv og egen utvikling. En anerkjennende væremåte vil blant annet si at en grunnleggende holdning av likeverd og respekt må være tilstede. Førskolelærere vil gjennom sin utdanning være godt kvalifisert for dette.

Til § 7.3 Foreldreråd og samarbeidsutvalg

De foreslåtte endringer vurderes som en klargjøring av foreldres rett til medvirkning og disse endringer gis vår tilslutning.

Kapittel 4: Barnehagemyndighetens generelle oppgaver

Til § 9.1 Godkjenning av barnehager

Departementet foreslår at kommunen gis mulighet til å avgjøre søknader om etablering av barnehager – og godkjenne disse etter en vurdering av barnehagens egnethet i forhold til formål og innhold.

Vi hadde gjerne sett at departementet hadde videreført § 3 om *barnehagens utforming*, hvor det gis normer for barnehagens lokaler og utearealer. I lovutkastet foreslås det å overføre ansvaret til kommunene alene, for å sette vilkår for driften i forhold til antall barn, barnas alder og oppholdstid. Forslaget kan oppfattes som et tiltak for å skaffe flere barnehageplasser. Det er imidlertid nødvendig at det stilles vilkår tilknyttet kvaliteten, d.v.s i forhold til bemanning, gruppestørrelse og areal.

Det er positivt at kommunene har innvirkning på driften av barnehagene, både i forhold til innhold og organisering. Imidlertid ser vi en fare for at lokal avgjørelsesmyndighet kan føre til varierende standard og kvalitet. Førskolebarn må få et pedagogisk tilbud som gir gode muligheter for læring og utvikling. Det innebærer blant annet at det enkelte barn gis muligheter for fysisk utfoldelse og gode lekemuligheter i trygge omgivelser. Vi vil derfor anbefale at departementet fortsatt gir normer for antall barn per førskolelærer og areal per barn. Mulighetene for å gi et tilpasset opplæringstilbud vil bli vanskeligere å gjennomføre hvis det åpner for en vesentlig utvidelse av antall barn i gruppene, noe lovforslaget gir anledning til.

Til § 10.1 Tilsyn

Denne bestemmelsen kunne i tillegg inneholdt føringer i forhold til tilsyn med det faglige innholdet i barnehagen.

Kapittel 5: Personalet

Til §11.2 Styrer/ daglig leder

Ut fra de drøftinger departementet framfører i dette lovforslaget, burde konklusjonen være at loven også i framtiden må kreve førskolelærerutdanning for å inneha lederstillinger i barnehager. Tittelen *styrer* bør beholdes. Denne er god innarbeidet i barnehagesektoren. Tittelen *daglig leder* kan benyttes som tittel på leder i en hvilken som helst virksomhet.

Til 11.3 Barnehagens øvrige personale

Loven bør sikre at det stilles krav om minimum førskolelærerutdanning eller tilsvarende for å kunne arbeide isom lærer eller styrer i barnehage. I høringsutkastet er man opptatt av kvalitet. Når vi har kunnskap om at det fremste kvalitetskriteriet i barnehager er de voksne sin kompetanse, er det vanskelig å forstå at departementet ønsker å åpne for at andre yrkesgrupper kan erstatte førskolelærere. Lovforslaget kan oppfattes som en manglende anerkjennelse av førskolelæreryrket som profesjon.

Forslaget til ny lov om barnehager fremhever den viktige rolle barnehagene har som pedagogisk virksomhet i vårt samfunn. Lovforslaget har som en overordnet målsetning å arbeide for kvalitet i barnehagetilbudet. Dette er positive og viktige signaler til fremtidens barnehagedrift. Da blir det imidlertid svært viktig at Barne – og familiedepartementet også gir føringer om hvilke standarder vi bør følge når det gjelder kvalifisert personale, normering av antall barn og arealbestemmelsene i barnehagene.

Med hilsen

Frode Mellempvik
rektor

Stig Fosssum
høgskoledirektør

Kopi: Utdannings- og forskningsdepartementet